

SKAUTING

„Životní cesta, ne jen koníček“

Ročníková práce

Školní rok 2024/2025

Školní rok:	2024/2025
Autor:	Jitka Veselá, IX.A
Konzultant:	Mgr. Ludmila Podrabská

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto absolventskou práci na téma „Skauting-životní cesta, ne jen koníček“ vypracovala samostatně s využitím uvedených zdrojů a na základě vlastních zkušeností.

Jitka Veselá

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Co skauting je?	5
2.1 Definice a hlavní myšlenka skautingu.....	5
2.2 Hodnoty, heslo, hymna, pozdrav a zákon skautů	5
2.3 Sliby.....	7
2.4 Skautské znaky, odznaky a symboly	7
3. Historie skautského hnutí.....	9
3.1 Založení světového skautingu	9
3.2 Vznik skautingu v naší zemi	9
3.3 Významné historické milníky	10
4. Skaut v praxi	11
4.1 Věkové rozdělení.....	11
4.2 Jak probíhá skautská schůzka a výprava	11
4.3 Co se učíme	13
5. Co mi skaut přináší	14
5.1 Jak jsem se ke skautu dostala.....	14
5.2 Osobní zkušenosti a zážitky	14
6. Závěr.....	15
7. Resumé.....	16
8. Použité zdroje	17

1. Úvod

Skauting není jen volnočasová aktivita, ale i způsob života, který učí děti a mládež zodpovědnosti, spolupráci, vztahu k přírodě a službě druhým. Tato absolventská práce se zaměřuje na principy skautského hnutí, jeho historii, hodnoty a to, jak ovlivňuje osobní rozvoj mladých lidí. Toto téma jsem si vybrala, protože jsem sama aktivní skautkou a skauting mě v mnoha ohledech formoval. Chci proto přiblížit ostatním, proč má smysl být jeho součástí.

2. Co skauting je?

2.1 Definice a hlavní myšlenka skautingu

Skauting, hnutí s bohatou historií, se od svého vzniku v počátku 20. století výrazně proměnil. Z počátku byl zaměřený především na výchovu mladých mužů k občanské odpovědnosti a fyzické zdatnosti. Skauting se postupně rozvíjel a přizpůsoboval měnícím se společenským podmínkám. Dnes představuje skauting mezinárodní hnutí, které nabízí dětem a mládeži širokou škálu aktivit zaměřených na osobnostní rozvoj, spolupráci, respekt k přírodě a službu druhým.

Skauting je často označován jako výchovný systém, který se odlišuje od tradičních vzdělávacích institucí. Jeho cílem není pouze předávání znalostí, ale především rozvoj osobnosti mladého člověka. Prostřednictvím dobrodružství, týmové spolupráce a službě druhým se skauti učí samostatnosti, zodpovědnosti, toleranci a empatii.

Současná společnost klade na mladé lidi vysoké nároky. Neustálý tlak na výkon, virtualizace mezilidských vztahů a ztráta kontaktu s přírodou jsou jen některé z problémů, kterým mladá generace čelí. Skauting nabízí alternativu k tomuto způsobu života. Prostřednictvím aktivit v přírodě, společných projektů a osobního rozvoje pomáhá skauting mladým lidem vyrovnat se s nároky současného světa a najít své místo v něm.

2.2 Hodnoty, heslo, hymna, pozdrav a zákon skautů

Skauting vychází z principů výchovy k zodpovědnosti, charakteru a službě. Mezi hlavní **hodnoty skautů** patří:

- čestnost a pravdomluvnost
- přátelství a spolupráce
- ohleduplnost a pomoc druhým
- úcta k životu a láska k přírodě
- zodpovědnost za sebe sama i ostatní
- pracovitost a skromnost
- úcta ke všem lidem bez rozdílu

Skautské heslo zní: „Bud' připraven!“ v originále „Be prepared!“

Toto heslo v podstatě znamená, že skaut má být připraven na každou životní situaci – pomoci druhému, zvládnout těžkou chvíli, ale i učit se novým věcem a být otevřený novým výzvám.

Skautský pozdrav používají skauti většinou jako způsob vzdání úcty (např. při vztyčování vlajky), ale i jako běžný pozdrav skautů mezi sebou. Skauti vztyčují tři prsty pravé ruky, které vyznačují tři body skautského slibu – povinnost k Bohu, sobě i druhým. Palec překrývající malíček symbolizuje, že silnější chrání slabšího.

Skautská hymna se používá při junáckých slavnostech. Obvykle se používá první a pátá sloka- Čtvrtá se stala hymnou Lesních škol. První sloku zpíváme při vztyčování vlajky, pátou při jejím snímání. Při poslechu a zpěvu se skauti chovají slavnostně, obdobně jako při poslechu státní hymny. Autorem slov je František Severín Procházka, hudbu složil Karel Kovařovic. Píseň vznikla na počátku 20. století.

1. Junáci, vzhůru, volá den,
luh květem kývá, orosen,
sluníčko blankytem pílí,
před námi pouť vede k cíli.
Junáci, vzhůru, volá den,
junáci, vzhůru, volá den. | 5. Junáci, vzhůru, volá den!
Bud' připraven, bud' připraven!
V obraně dobra a krásy,
dožiješ vlasti své spásy.
Junáci, vzhůru, volá den!
Bud' připraven, bud' připraven! |
|---|---|

Zákon skautů se skládá z deseti pravidel a to:

1. Skaut/ka je pravdomluvný/á
2. Skaut/ka je věrný/á a oddaný/á
3. Skaut/ka je prospěšný/á a pomáhá jiným
4. Skaut/ka je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem/sestrou každého skauta/ky
5. Skaut/ka je zdvořilý/á
6. Skaut/ka je ochránce přírody a cenných výtvorů lidských
7. Skaut/ka je poslušný/á rodičů, představených a vůdců
8. Skaut/ka je veselý myslí
9. Skaut/ka je hospodárný/á
10. Skaut/ka je čistý/á v myšlenkách, slovech i skutcích.

2.3 Sliby

- Slib světlušek

„Slibuji, že se budu snažit hledat pravdu a lásku, být prospěšná své vlasti a zachovávat zákon světlušek.“

Slib lze doplnit dobrovolným dodatkem: „K tomu mi dopomáhej Bůh.“

- Slib vlčat

„Slibuji, že se vynasnažím být poslušným vlčetem své smečky, se kterou budu hledat nejvyšší pravdu a lásku, že každý den vykonám dobrý skutek.“

Slib lze doplnit dobrovolným dodatkem: „K tomu mi dopomáhej Bůh.“

- Slib skautů a skautek

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe: sloužit nejvyšší pravdě a lásce věrně v každé době, plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské, duší i tělem být připraven(a) pomáhat vlasti i bližním.“

Slib lze doplnit dobrovolným dodatkem: „K tomu mi dopomáhej Bůh.“

- Činovnícký slib

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe, sloužit výchově mládeže v duchu skautského slibu a zákona.“

Slib lze doplnit dobrovolným dodatkem: „K tomu mi dopomáhej Bůh.“

2.4 Skautské znaky, odznaky a symboly

Symbolika má důležitou roli v celém skautingu. Použitím symboliky vyjadřují skauti základní myšlenky hnutí a svoji příslušnost k němu. Prostřednictvím kroje, skautských znaků, odznaků a dalších typických skautských prvků se skauti odlišují od ostatní veřejnosti i sami mezi sebou.

- Skautský kroj českých skautů se skládá z košile jednotného střihu, trojcípého skautského šátku s turbánkem a funkční šňůrky s píšťalkou.

Obrázek 1 Skautský kroj
<https://strediskoprachen.skauting.cz/skautsky-kroj/>

Košile mohou mít pískovou či tmavě modrou barvu. Pískové košile jsou určeny pro pěší skauty. Vodní skauti mají košile stejného střihu, jako pěší skauti. Odlišují se pouze tmavě modrou barvou.

Barvy skautských šátků v České republice, jsou v podstatě na rozhodnutí každého střediska a liší se podle věku, oddílu někdy i regionálních zvyklostí. Vlčata a světlušky mají žlutý šátek. Skauti, skautky – hnědý šátek. Roveři a rangers nosí vínový či modrý šátek s lemem.

Na funkční šňůru se zavěšuje píšťalka. Tyto šňůry se také liší barvou. Vlčata a světlušky – žlutá barva, skauti a skautky – zelená (u vodních skautů světle modrá), roveři a rangers – červená, činovníci – bílá.

Mohou být vyrobeny z různých materiálů (např. dřevo, kůže,...) a mít různou podobu i barvu.

- Skautská lilie

Tři listy skautské lilie symbolizují tři základní body skautského slibu. Můžeme se setkat i s výkladem, že vyjadřují tři věkové skupiny skautů – vlčata/světlušky, skauti/skautky, roveři/roverky.

Prostřední ze tří listů značí hrot magnetické střelky pomyslného kompasu – vyjadřuje, že skaut má jít vždy přímo, statečně vstříc svým novým úkolům a životním těžkostem. Protože podle skautského myšlení je cesta k cíli pouze jedna. Další dva listy značí směr cesty vpravo a vlevo, které se stáčí „vrací“ zpět, k prostřední cestě.

- Odznak českého junáka

Čeští skauti mají uprostřed lilie vyobrazen chodský znak – černou psí hlavu.

Obrázek 2
Skautská lilie <https://www.armytrade.cz/detail/odznak-skaut-lilie-medena-velka-spendlik/>

3. Historie skautského hnutí

3.1 Založení světového skautingu

„Zanechte svět o něco lepší, než jste ho našli.“

Robert Baden-Powell

Skauting vznikl v roce 1907 v Anglii na základě myšlenek zakladatele Roberta Baden – Powella, významného britského generála, hrdiny druhé búrské války. Hnutí se postupně šířilo do dalších států a bylo také ovlivňováno dalšími osobnostmi (např. Ernestem Thompsonem Setonem ve Spojených státech).

Obrázek 3
Robert Baden – Powell
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Skauting>

3.2 Vznik skautingu v naší zemi

Skauting se do Čech dostal krátce po svém vzniku v Anglii. V roce **1911** založil učitel tělesné výchovy **Antonín Benjamin Svojsík** první český skautský oddíl a o rok později napsal knihu *Základy junáctví*. Ta spojila myšlenky Baden Powella s českým prostředím a tradicemi.

V roce **1914** vznikla organizace **Junák – český skaut**, která se rychle rozrůstala. Do této doby však existovaly pouze chlapecké oddíly. Významným byl rok 1915, kdy vznikl dívčí skauting, zásluhou Vlasty Štěpánové a PhDr. Anny Berkovcové. Poté již fungovaly dívčí a chlapecké oddíly společně. Skauti pomáhali během první republiky, v obou světových válkách i v době míru.

Skauting byl bohužel několikrát zakázán – během **nacistické okupace** (1940), **komunistického režimu** (1948, znovu 1970), ale vždy se opět obnovil díky pevnému odhodlání jeho členů.

Po roce **1989** se skauting svobodně vrátil a dnes je Junák největší výchovná organizace pro děti a mládež v ČR s více než cca 70 000 členy.

Obrázek 4
Antonín Benjamin Svojsík
https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Benjamin_Svojs%C3%ADk

3.3 Významné historické milníky

- 1907** První Skautský tábor na světě – Anglie ostrov Brownsea (Baden - Powell)
- 1911** Antonín Benjamin Svojsík zakládá první český skautský oddíl v Praze
- 1912** Vyšla kniha *Základy junáctví* – začátek českého skautingu
- 1914** Založena organizace **Junák – český skaut**
- 1940** Skauting zakázán nacisty během okupace
- 1945** Obnova Junáka po 2. světové válce
- 1948** Skauting znovu zakázán po komunistickém převratu
- 1968** Krátké obnovení skautingu během Pražského jara
- 1970** Opakovaný zákaz komunistickým režimem
- 1989** Obnova Junáka po Sametové revoluci – skauting legálně funguje dodnes
- dnes** Junák má přes **70 000** členů a patří k největším výchovným organizacím u nás

4. Skaut v praxi

4.1 Věkové rozdělení

Světlušky a vlčata 6-10 let mají samostatné družiny. Světlušky procházejí cestičkou světlušek, vlčata mají stezku vlčat, během nichž poznávají svět kolem sebe. Tuto cestu začínají složením slibu světlušek nebo vlčat. Během ní by měli získat základní znalosti z přírodovědy, zdravotvědy, občanské výchovy, skautingu a mnohé další dovednosti.

Skauti a skautky 11-14 let mají také samostatné družiny, ale skautský program chlapců a dívek je stejný. Stejně jako mladší děti musejí prokázat znalosti ve stejných oblastech, ale již je probírají podrobněji. Skauti skládají skautský slib.

Roveři a rangers 15-víc let svůj program si roverské družiny většinou připravují samy, jeho součástí jsou různé humanitární projekty, expedice doma i v zahraničí, kulturní programy atd. Většina rangers a roverů udržuje styky se svým původním oddílem a podílí se na jeho vedení. Jezdí na různé setkání a semináře, kde se připravují na další práci s dětmi.

4.2 Jak probíhá skautská schůzka a výprava

Schůzka

1. Zahájení:

- **Přivítání a kontrola docházky:** Rádce družinky nebo jeden z členů (který to má na starost) udělá rychlou kontrolu docházky.

2. Hlavní program:

Tato část schůzky bývá nejrozmantější a zaměřuje se na rozvoj různých oblastí skautské činnosti v podobě her, kvízů atd. Časově je nejrozsáhlejší.

3. Zpětná vazba:

- **Zpětná vazba:** Vedoucí se ptá na názory členů na průběh schůzky, co se jim líbilo, co by se dalo zlepšit a co se naučili.
- **Předání úkolů:** Pokud je potřeba, rozdělí se úkoly pro příští schůzku nebo blížící se akci.

4. Ukončení:

- **Závěrečná píseň:** zakončení schůzky Večerkou
- **Rozloučení:** formální rozloučení.

Výprava

nejčastěji začíná v pátek a trvá do neděle. Výpravy jsou jarní a podzimní.

Den 1:

- **Sraz a odjezd** – obvykle odpoledne na klubovně nebo na nádraží.
- **Příjezd na místo** – autobusem, vlakem nebo pěšky s vlastní krosnou na zádech.
- **Ubytování** – podle podmínek – ve stanu, v klubovně jiného skautského oddílu, v kulturním domě nebo na faře.
- **Večeře** – jídlo si sami vaříme na ohni nebo vařiči, když je mnoho účastníků máme již večeři připravenou (např. těstoviny).
- **Večerní program** – například zpívání u ohně, noční hra.

Den 2:

- **Ranní rozcvička a snídane** – často jednoduchá (ovesné vločky, sušenky, čaj).
- **Ranní program** – uvedení do děje her a plánovaného programu dne.
- **Oběd** – vaření obědu nebo je přichystaný.
- **Odpolední program** – hry na téma výpravy.
- **Večeře** – je většinou připravená (např. bramborový guláš)
- **Večerní program** – například zpívání u ohně.

Den 3:

- **Návrat** – balení věcí, úklid místa, cesta zpět.

4.3 Co se učíme

- **Praktické dovednosti:**
 - **Uzlování:** Procvičování uzlů a jejich využití v praxi (např. lanové překážky).
 - **Práce s mapou a buzolou:** Orientace v okolí klubovny, plánování trasy, určování azimutů.
 - **První pomoc:** Nácvik ošetření různých zranění, řešení krizových situací.
 - **Vaření v přírodě:** Plánování a příprava jídla, nácvik rozdělávání ohně, bezpečné manipulace s vaříčem.
 - **Stavba táborových staveb:** Plánování a nácvik stavby stanu, stanu s podsadou, ohnišť apod.
- **Hry a aktivity:**
 - **Týmové hry:** Složitější strategické hry, hry vyžadující komunikaci a spolupráci.
 - **Dobrodružné hry:** Hry s příběhem, šiframi a úkoly, které prověří logické myšlení a týmovou spolupráci.
 - **Simulační hry:** Hry, které modelují různé situace a učí řešit problémy.

5. Co mi skaut přináší

5.1 Jak jsem se ke skautu dostala

Ke skautu jsem se dostala díky mé mámě, jelikož do něho taky jako malá chodila a vyprávěla mi, co všechno při schůzkách a táborech zažila. Protože u nás v Němčicích už žádný oddíl není, začala jsem v roce 2021 chodit do 14. skautského oddílu Úsvit ve Sloupě. První družina, do které jsem patřila, měla název „Sovičky“. Protože bylo hodně dalších mladších zájemců, vznikla nová družina s názvem „Lišky“, kam jsme mi starší byly zařazeny. I když chodím do skauta již čtyři roky, stále se mám co nového učit a poznávat.

5.2 Osobní zkušenosti a zážitky

Zážitků z junáka mám mnoho. Zmíním tedy jeden, z mých prvních zážitků, na který asi jen tak nezapomenu. Byla to výprava do Uničova, kterou připravovala starší skautka, jako součást zkoušky k získání rádcovského kurzu. Naším cílem byla fara, o kterou se starají jeptišky. Na výpravu, jsme se vydaly vlakem z Blanska, každá se svou krosnou na zádech, ve které jsme měly veškeré svoje věci. Jelikož to byla moje první výprava, nachystala jsem si poctivě věci podle doporučeného seznamu, který jsme dostaly. Plán cesty se zdál být jednoduchý Blansko – přestup na další vlak v Brně, směr Uničov. Ale, naše vedoucí výpravy si důkladně nepřečetla jízdní řád, tak jsme marně čekaly na vlak, který nejel a to z důvodu výluky na trati. Protože vlak stále nepřijížděl, šla se zeptat k informačnímu okénku na nádraží, co se děje? Paní ji informovala, že místo vlaku jezdí autobus a ten, nám právě před čtvrt hodinou ujel a další jede až za dvě hodiny. Tak jsme se svými poměrně těžkými krosnami vydaly na Petrov, abychom neseděly na nádraží. Tam jsme si společně zazpívaly u kytary a ukrátily si čekání. Během cesty autobusem, se nás naše vedoucí snažily neustále něčím rozptylovat, abychom neusnuly. Nakonec jsme se přeci jen do Uničova dostaly, i když místo v 20:00 jsme dojely v 23:00. Protože fara byla ještě půl hodiny pěší chůze, když jsme dorazily do cíle, byla jsem tak jako ostatní holky ospalá a hladová. A co jsem se na této výpravě naučila? „Čti si pořádně jízdní řád!“ A na dva dny nepotřebuji tolik oblečení. Doporučený seznam, je pouze „doporučený“ - „co si totiž nabalím, to si ponesu“.

6. Závěr

Čas, který trávíme ve skautu je plný her, dobrodružství, výzev a získávání nových znalostí tím, že si danou situaci prožijeme. Prostřednictvím různých her, kurzů a odborek, musíme někdy překonávat náročné situace a posilovat tak svoji psychickou, ale i fyzickou odolnost. Tím to se učíme i zodpovídat za své činy a svěřené úkoly, ale i překonávat sebe sama. Prostřednictvím skautu jsem přišla například na to, jak mi několikrát máma říkala, že i z nepřátel mohou být nakonec i přátelé. A pokud nebudeme spolupracovat jako tým, nebude nás daná věc nikdy bavit, ani fungovat.

7. Résumé

This work deals with Scouting - its history, values and importance in contemporary society. The aim of the work was to present Scouting as a movement that develops the personalities of children and young people through experiences, teamwork and being in nature. The thesis describes the origins and evolution of world and Czech Scouting, scouting promise, law and main activities. It also discusses values such as friendship, helping others, responsibility and relationship with nature. At the end of my work, I bring out the personal experience and benefits that Scouting has brought me. This work shows that Scouting is not only a leisure activity, but also a life path leading to greater independence, empathy and courage.

8. Použité zdroje

Skaut. Praha: Tiskové a distribuční centrum Junáka. ISSN 1211-5231

ŠANTORA, Roman. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák - TDC, 2012. ISBN 9788020426222.

HÁJEK, Bedřich. *Děti, vedoucí, volný čas*. Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT ČR, 2004. ISBN 80-86784-06-1.

Benjamin Svojsík. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Benjamin_Svojs%C3%ADk. [cit. 2025-05-19].

Skaut. Online. Dostupné z: https://www.skaut.cz/skauting/proc-skauting/#about_benefit--mountain. [cit. 2025-05-19].

Slib a zákon. Online. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/skautska-vychova/skautska-vychovna-metoda/2021-04/slib-a-zakon>. [cit. 2025-05-19].

Věkové kategorie. Online. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C4%Bkov%C3%A9_kategorie_v_Jun%C3%A1ku. [cit. 2025-05-19].